

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. sausio 5 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko (pranešėjas), Gedimino Sagačio (kolegijos pirmininkas) ir Egidijos Tamošiūnienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės U. T. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 13 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės U. T. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Fakto“ autocentriui dėl pirkimo–pardavimo kainos priteisimo nutraukus vartojimo pirkimo–pardavimo sutartį ir atsakovės uždarosios akcinės bendrovės „Fakto“ autocentro priešieškinį ieškovei U. T. dėl vienašalio sutarties nutraukimo pripažinimo neteisėtu.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių netinkamos kokybės daikto pirkėjo (vartotojo) teisę vienašališkai nutraukti sutartį ir reikalauti sugrąžinti visą už daiktą sumokėtą kainą, taip pat proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodinėjimą civiliniame procese, įskaitant eksperto išvados įvertinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė U. T. prašė teismo priteisti iš atsakovės UAB „Fakto“ autocentro 25 300 Eur už atsakovei grąžintą nekokybišką automobilį „Nissan X-Trail DIG-T 163 Tekna 2WD 3 MT“ (toliau – ir automobilis, automobilis „Nissan X-Trail“) ir procesines palūkanas.
3. Ieškovė nurodė, kad 2017 m. rugpjūčio 4 d. įsigijo iš atsakovės naują automobilį „Nissan X-Trail“ už 25 300 Eur, pagal pirkimo–pardavimo sutartį (toliau – ir sutartis) automobiliui suteikta trejų metų, arba iki 100 000 km ridos, kokybės garantija. Automobilį vairavo tik ieškovės sutuoktinis, turintis ilgą automobilį su mechaninėmis pavaromis vairavimo patirtį. P o vienerių metų buvo atliktas automobilio techninis patikrinimas ir jokių pastabų dėl jo netinkamos eksploatacijos nepateikta. 2019 m. liepos 4 d. kelyje Vilnius–Ukmergė automobilis sugedo – nukrito sankabos pedalas, atidarius priekinį dangtį, veržėsi garai. Gedimo metu automobilio rida buvo 26 847 km. Automobilis tą pačią dieną buvo pristatytas į atsakovės autocentrą. Atsakovės darbuotojas informavo ieškovę, kad remontas nebus garantinis, nes sankabos susidėvėjimui garantija netaikoma. Ieškovė su tuo nesutiko, nes sutartyje nenurodyta, kad sankabos gedimui netaikoma garantija. Atsakovei atsisakius atlikti automobilio garantinį remontą, ieškovė 2019 m. rugpjūčio 6 d. pranešė, kad vienašališkai nutraukia sutartį nuo 2019 m. rugsėjo 16 d., ir pareikalavo grąžinti automobilio pirkimo kainą – 25 300 Eur. Ieškovė rėmėsi tuo, kad automobilis sugedo garantiniu laikotarpiu, sankaba sugedo ne dėl natūralaus nusidėvėjimo, bet dėl jos gamyklinio broko, šis gedimas nėra mažareikšmis, atsakovė jo nepašalino, ieškovei kelia abejonių automobilio vėlesnis patikimumas.
4. Atsakovė priešieškiniu prašė pripažinti neteisėtu ieškovės vienašališką automobilio pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimą.
5. Atsakovė nurodė, kad sutarties 5.2 punkte nustatyta, jog garantija netaikoma automobilio defektams, kurie atsirado dėl susidėvėjimo. Natūralaus susidėvėjimo trukmė tiesiogiai priklauso nuo to, kaip automobilio savininkas intensyviai ir tinkamai jį naudoja. Atsakovė atliko sugedusio automobilio išsamų patikrą ir pateikė ieškovei išvadą, kad pagrindinė sankabos gedimo priežastis yra jos disko sudilimas, kuris atsirado dėl netinkamo automobilio eksploataavimo – netinkamo sankabos naudojimo perjungiant greičio pavaras. Sankabos gedimas nėra gamintojo brokas, todėl nebuvo pagrindo remontuoti automobilį garantine tvarka. Sugedus automobiliui, ieškovė vengė bendradarbiauti su atsakove ir iš karto siekė nutraukti sutartį. Ieškovė nutraukė sutartį, nesant atsakovės kaltės, pažeisdama sutarties nuostatas ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (toliau – CK) įtvirtintas vienašališko sutarties nutraukimo normas bei piktnaudžiaudama savo, kaip vartotojos, teisėmis. Automobilio gedimai nėra tokie, kurių negalima pašalinti ar kurie būtų laikomi esminiais, automobilio gedimo pašalinimo kaina – 1853,69 Eur, o tai, palyginti su automobilio kaina, nėra didelė suma, dėl kurios reikėtų nutraukti sutartį. Ieškovė, gavusi iš atsakovės išvadą dėl sankabos gedimo priežasties, iš karto pasirinko išimtinę pirkėjo teisių gynimo priemonę – sutarties nutraukimą ir daikto kainos grąžinimą, nesvarstydama dėl kitų teisių gynimo priemonių. Atsakovės nuomone, ieškovė, dvejuis metus naudodamasi automobiliu ir šiam nuvertėjus, pasinaudojo mažareikšmiu jo gedimu, turėdama tikslą atgauti naujo automobilio kainą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų sprendimų esmė

6. Kauno apylinkės teismas 2020 m. lapkričio 9 d. sprendimu priešieškinių atmetė, ieškinį patenkino – priteisė ieškovei iš atsakovės 25 300 Eur už atsakovei grąžintą automobilį „Nissan X-Trail“ ir 5 procentų dydžio procesines palūkanas.
7. Teismas nustatė, kad ieškovė su atsakove 2017 m. rugpjūčio 4 d. sudarė pirkimo–pardavimo sutartį, kuria įsigijo naują automobilį „Nissan X-Trail“ už 25 300 Eur. 2017 m. rugsėjo 1 d. automobilis buvo perduotas ieškovei. 2018 m. rugpjūčio 20 d. automobiliui buvo atliktas techninis patikrinimas UAB „Ivuana“, jokių pastabų dėl netinkamosjo eksploatacijos nebuvo pateikta. 2019 m. liepos 4 d. kelyje Vilnius–Ukmergė automobilis sugedo – nukrito sankabos pedalas, atidarius priekinį dangtį, veržėsi garai. Gedimo metu automobilio rida buvo 26 847 km. Automobilis buvo perduotas remontuoti atsakovei. Tarp šalių vyko pokalbiai telefonu, jų metu šalys tarėsi dėl automobilio remonto. 2019 m. liepos 5 d. atsakovės darbuotojas pranešė ieškovei, kad automobilis bus suremontuotas 2019 m. liepos 9 d. ir 2019 m. liepos 10 d. ieškovė jį galės atsiimti. 2019 m. liepos 9 d. atsakovės darbuotojas informavo ieškovę, kad automobilio suremontuoti negalės, nes neturi reikiamos detalės, be to, pasakė, jog remontas bus negarantinis, nes sankabos gedimams garantija netaikoma. 2019 m. liepos 9 d. automobilio patikros išvadoje atsakovė nurodė, kad automobilio patikros metu nustatyta, jog yra sudilęs sankabos diskas, tai lėmė sankabos diskatoriaus

perkaitimą, taip pat atsirado smagračio deformacija, o norint pašalinti gedimą, reikia pakeisti sankabos komplektą su smagračiu. 2019 m. liepos 10 d. ieškovė paprašė atsakovės ją raštu informuoti apie automobilio gedimo pašalinimo terminą ir patvirtinti, kad bus atliktas automobilio garantinis remontas. 2019 m. liepos 12 d. ieškovė pateikė reikalavinį nutraukti pirkimo-pardavimo sutartį ir pareikalavo iš atsakovės grąžinti sumokėtą automobilio kainą. 2019 m. liepos 23 d. atsakovė ieškovei pranešė, kad neatliks automobilio garantinio remonto, nes, atsakovės vertinimu, sankabos disko sudilimas atsirado dėl tam tikrų automobilio naudojimo ypatumų, kurie buvo pagrindinė sankabos gedimo ir kitų susijusių komponentų perkaitimo priežastis, todėl šis gedimas yra ne dėl gamyklinio broko ir negali būti remontuojamas garantine tvarka. 2019 m. rugpjūčio 6 d. ieškovė pateikė atsakovei pranešimą apie vienašališką sutarties nutraukimą nuo 2019 m. rugsėjo 16 d. ir pareikalavo iš atsakovės sugrąžinti pirkimo-pardavimo kainą – 25 300 Eur. 2019 m. rugpjūčio 12 d. atsakovė pateikė ieškovei atsakymą, patvirtindama, kad automobilio gedimai yra ne garantiniai, o sutartį nutraukti galima tik kai netinkamos kokybės daikto pardavimas yra esminis sutarties pažeidimas. 2020 m. vasario 13 d. atsakovė pateikė automobilio remonto sąmatą (smagračio ir sankabos komplekto keitimas), kurioje nurodyta kaina yra 1853,69 Eur.

8. Teismas taip pat nustatė, kad atsakovė pateikė automobilio vertę 2019 m. liepos mėnesį – 17 170 Eur, jeigu jis būtų be defektų; 2020 m. rugsėjo 30 d. pateikė automobilio vertę – 13 800 Eur, įvertinusi gedimus ir kėbulo pažeidimus, pasibaigusios techninės apžiūros laiką, garantiją. 2019 m. rugsėjo 5 d. atsakovė pasiūlė ieškovei atpirkti automobilį už 15 900 Eur, įvertinusi kėbulo pažeidimus, remonto sąnaudas ir tai, kad jis buvo eksploatuojamas. Ieškovės nuomone, automobilio vertė yra 25 300 Eur.
9. Teismas nurodė, kad 2020 m. liepos 13 d. ekspertizės, kurią atliko teismo ekspertas V. Mitunevičius (toliau – ir ekspertas), akte (toliau – ekspertizės aktas) padaryta išvada, jog automobilio sankabos ir smagračio gedimą lėmė greitas (kelis kartus didesnis, nei įprasta) varomojo disko antdėklų susidėvėjimas per automobilio eksploatacijos laikotarpį, o ši susidėvėjimą lėmė netinkami automobilį vairavusio (-ių) asmens (-ų) veiksmai (daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas).
10. Teismo nuomone, ekspertas turi reikalingų techninių žinių, išsilavinimą, kad galėtų atlikti ekspertizę šioje byloje, nes specializuojasi eismo įvykių ir trasologijos srityse, neatsižvelgiant į tai, kad byla nesusijusi su eismo įvykio metu apgadinto automobilio detalių tyrimu. Teismas pažymėjo, kad ekspertas neatsisakė duoti išvados dėl to, jog jam pateikti klausimai viršija jo kvalifikaciją ar kompetenciją (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (toliau – ir [CPK](#)) 214 straipsnio 3 dalis). Teismas nurodė, kad ieškovė neturėjo galimybės pateikti kitos eksperto išvados. Lietuvos teismo ekspertizės centro ekspertai negali atlikti tokios ekspertizės, nes atlieka ekspertizės, kurių metu tiriami jau nustatyti transporto priemonių techniniai gedimai, nustatomas gedimų ir eismo įvykių ryšys, gedimų atsiradimo laikas įvykių atžvilgiu. Automobilio sankabos gedimo priežasties, eksploataavimo aplinkybių, kokybinių rodiklių įvertinimas ir jų įtakos gedimui nustatymas nėra eismo įvykio – transporto trasologinio tyrimo dalykas ir eksperto kompetencija.
11. Teismas pažymėjo, kad ekspertizės išvada jam nėra privaloma, be to, visapusiškai ištirti automobilio sankabos (antdėklų, spyruoklės spaudžiamojo disko kokybės) ekspertizės metu negalima dėl to, jog ji sudegusi, pirminės jos būklės ir kokybės neįmanoma nustatyti. Teismas nusprendė, kad labiau tikėtina aplinkybė, jog automobilio gedimą lėmė jo detalės gamyklinis brokas, nes automobilis nebuvo intensyviai naudojamas (buvo naudotas tik dvejus metus, nebuvo naudojamas ekstremaliomis sąlygomis, jo rida apie 26 000 km), todėl netikėtina, kad naujo automobilio sankaba taip greitai nepataisomai susidėvėjo.
12. Teismas nurodė, kad atsakovė atsisakė remontuoti automobilį savo lėšomis, automobilis jau ilgą laiką nenaudojamas, tai sukėlė didelius nepatogumus ieškovei ir dėl to nėra jos kaltės. Teismas konstatavo, kad, atsakovei netinkamai vykdančią sutartinius įsipareigojimus, vartotojui, kaip silpnesniajai sutarties šaliai, turi būti suteikta galimybė reikalauti nutraukti sutartį ir grąžinti sumokėtus pinigus; ieškovės pasirinktas teisių gynimo būdas atsisakant sutarties yra proporcingas sutarties pažeidimui. Teismas taikė [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punkte nustatytą vartotojo teisių gynimo būdą, nemažinant automobilio vertės dėl jo naudojimo, ir priteisė ieškovei iš atsakovės 25 300 Eur už grąžintą automobilį.
13. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės UAB „Fakto“ autocentro apeliacinį skundą, 2021 m. balandžio 13 d. sprendimu panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priėmė naują sprendimą, kuriuo ieškinį atmetė, o priešieškinį patenkino – pripažino ieškovės automobilio pirkimo-pardavimo sutarties nutraukimą neteisėtu ir jį panaikino.
14. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad kai pardavėjas garantuoja daiktų kokybę, jis atsako už daiktų trūkumus, jeigu neįrodo, jog šie atsirado po daiktų perdavimo pirkėjui dėl to, kad pirkėjas pažeidė daikto naudojimo ar saugojimo taisykles, arba dėl trečiųjų asmenų kaltės ar nugalimos jėgos ([CK 6.333 straipsnio](#) 3 dalis). Ieškovės automobilis sugedo garantijos metu, todėl atsakovė turėjo įrodyti, kad automobilio gedimą lėmė ne gamyklinis jo brokas, o ieškovės netinkamas automobilio eksploatavimas bei jo detalių nusidėvėjimas ([CPK 178 straipsnis](#)).
15. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad byloje atsakovės prašymu buvo atlikta teismo trasologinė ekspertizė, kurią atliko į teismo ekspertų sąrašą įrašytas ekspertas dr. V. Mitunevičius. 2020 m. liepos 13 d. ekspertizės akte Nr. MV 2020-43 ekspertas padarė išvadą, kad automobilio „Nissan X-Trail“ sankabos ir smagračio gedimą lėmė greitas (kelis kartus didesnis, nei įprasta) varomojo disko antdėklų susidėvėjimas per automobilio eksploatacijos laikotarpį, o ši susidėvėjimą lėmė netinkami automobilį vairavusio (-ių) asmens (-ų) veiksmai (daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas). Sugedusių detalių pažeidimų susidarymo mechanizmas detalizuotas tiriamosios dalies 2.2 punkte. Esminė šių pažeidimų susidarymo priežastis buvo mažesnis, nei reglamentuota, varomojo disko antdėklų likutinis storis, tai lėmė intensyvių slydimų tarp smagračio ir varomojo disko pirmojo antdėklo bei tarp spaudimo disko ir varomojo disko antrojo antdėklo, prieš pat sankabos gedimą. Dėl intensyvaus slydimo sankabos detalės ir smagratis įkaito, labai aukštos temperatūros paveiktas išjungimo guolis – darbinio cilindro mazgas susiardė, automobilio vairuotojui nuspaudus sankabos pedalą.
16. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, nėra jokio pagrindo spręsti, kad naujo automobilio sankabos (antdėklų, spyruoklės spaudžiamojo disko) pirminė būklė ir kokybė ar jos valdymo pavaros elementai turėjo trūkumų ir tai turėjo įtakos sankabos gedimui. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad ekspertas nenustatė jokių kitų nuo gamintojo priklausiusių veiksnių (pvz., sankabos pavaros trūkumai, pratekėjusi alyva), galėjusių turėti įtakos kelių kartus greitesniam nei įprastai varomojo disko antdėklų susidėvėjimui, to iš esmės, išskyrus tik žodžiu kelias prielaidas, neįrodinėjo ir ieškovė.
17. Apeliacinės instancijos teismo nuomone, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai, iš esmės įvertinęs tik tai, kad automobilio rida apie 26 000 km, nusprendė, jog automobilis nebuvo intensyviai naudojamas ir sankaba dėl to negalėjo sugesti. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad, kaip žinoma bent šiek tiek techninių žinių turinčiam vairuotojui, sankabos dėvėjimosi laikas iš esmės priklauso nuo to, kaip intensyviai ir ar tinkamai vairuotojas naudoja sankabą (koks „važiavimo stilius“). Ekspertas, įvertinęs tai, kad sankabos varomojo disko antdėklai iki minimalios ribos susidėvi per 100 000 km arba per didesnę ridą, sankabos ir smagračio gedimo priežastini laikė netinkamą automobilio eksploatavimą – kai sankaba maždaug per dvejus metų eksploataavimo laikotarpį daug kartų intensyviai slydo (buktai), tai ir lėmė jos varomojo disko antdėklų didesnę, nei įprasta, susidėvėjimą. Todėl, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, spręsti dėl sankabos naudojimo intensyvumo vien pagal nuvažiuotų kilometrų skaičių ir dėl to nesivadovauti eksperto išvada nebuvo pakankamo pagrindo.
18. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad ieškovė nepateikė jokių objektyvių įrodymų, patvirtinančių jos teiginius, jog automobilis buvo eksploatuojamas tinkamai, o sankabos gedimą lėmė jos gamyklinis brokas. Nors ieškovė iš pradžių byloje prašė atlikti pakartotinę ekspertizę, siekiant išsiaiškinti automobilio sankabos gedimo priežastis, tačiau vėliau šio prašymo atsisakė. Tai, kad ieškovei, kuriai byloje atstovavo advokatas, nėra žinomi asmenys, kurie būtų kompetentingi Lietuvoje tokią ekspertizę atlikti, nėra pagrindas spręsti dėl ieškovės teiginių, kuriems pagrįsti reikalingos specialios žinios, pagrįstumo, o eksperto dr. V. Mitunevičiaus ekspertizės išvadas vertinti kritiškai, juolab kai šios išvados yra logiškos, nuoseklios, pagrįstos tyrimo duomenimis bei neprieštarauja kitiems byloje esantiems įrodymams.
19. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs eksperto išvadas ir kitus įrodymus, padarė išvadą, kad atsakovė įrodė, jog automobilio gedimą lėmė

ne gamyklinis brokas, o netinkamas automobilio eksploatavimas, t. y. daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas, todėl atsakovė pagrįstai atsisakė nemokamai remontuoti automobilį. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad atsakovės argumentų pagrįstumą patvirtina ir jos pateiktas „Nissan Europe“ atstovybės elektroninis laiškas, kuriame nurodyta, jog per paskutinius 6 metus visame regione, kuriame veikia atstovybė (Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Suomijoje, Švedijoje, Danijoje) nėra buvę registruota atvejų, kad automobilį „Nissan X-Trail“ sankabos ir smagračių atsarginės dalys būtų buvę keičiamos pagal garantiją, t. y. dėl gamyklinio broko. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, nesant nustatytų pakankamo pagrindo abejoti eksperto kompetencija bei jo pateiktomis išvadomis, darytina išvada, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nesivadovavo teismo ekspertizės akto išvadomis kaip įrodymu ir neturėjo pagrindo spręsti, jog automobilio gedimą lėmė gamyklinis brokas, o ne netinkamas automobilio eksploatavimas.

20. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog ieškovės įsigytas automobilis neatitiko tokiai prekei keliamų kokybės reikalavimų, atsakovė įrodė, kad automobilio gedimą lėmė ne gamyklinis jo brokas, o netinkamas automobilio eksploatavimas, todėl ieškovės pasirinktas teisių gynimo būdas – vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimas – nelaikytinas pagrįstu bei teisėtu ir atsakovės prašymu naikintinas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

21. Kasaciniu skundu ieškovė U. T. prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, priteisti iš atsakovės kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

21.1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 218](#) straipsnį ir šiuo klausimu nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos. Teismas nepagrįstai rėmėsi ekspertizės akto išvadomis, nes, ieškovės nuomone, jos neparemtos tyrimo eiga ir grindžiamos prielaidomis, o visuma byloje nustatytų faktinių aplinkybių leidžia daryti priešingą išvadą tai, kurią padarė ekspertas. Teismo ekspertizės akto 2.3.2 punkte nurodyta, kad galutine sankabos praslydimo (buksavimo) priežastimi laikoma nepakankama spaudimo jėga, su kuria spaudžiamoji spyruoklė spaudė spaudimo diską prie smagračio, tarp kurių yra varomasis diskas, ir nurodytos trys galimos to priežastys: spaudžiamosios spyruoklės nepakankama generuojama spaudimo jėga; sankabos valdymo pavaros gedimas; sankabos detalių – varomojo disko antdėklų, smagračio ir (arba) spaudimo disko darinių paviršių didesnis susidėvėjimas. Tačiau nė vienos iš šių trijų sankabos praslydimo priežasčių atmetimas nėra pagrįstas tyrimo eiga ir tokių tyrimų rezultatais (objektyviais duomenimis), o tokios priežastys eksperto tiesiog yra atmetamos be tyrimo. Ekspertizės akto 2.3.6 ir 2.3.7 punktuose ekspertas pasisakė apie mažesnę, nei leistina, varomojo disko antdėklų storį, kaip apie vieną iš priežasčių, dėl ko praslydinėjo, o vėliau ir sugedo sankaba. Tačiau išvada dėl antdėklų susidėvėjimo padaryta remiantis tik tuo, kad toks antdėklų susidėvėjimas nebūdingas nedidelei ridai (paprastai susidėvi per 100 000 km ar esant didesnei ridai) ir tokie antdėklai gaminami pramoniniu presavimo būdu. Tačiau ekspertas nematė, kokios būklės buvo antdėklai automobilio eksploataavimo pradžioje, todėl išvada apie pirminę tinkamą jų būklę (storį) yra eksperto prielaida, kuri nepagrįsta jokia byloje surinkta informacija. Eksperto išvada dėl vairuotojo vairavimo ypatumų kaip esminės sankabos gedimo priežasties iš esmės grindžiama tik eksperto iškeltų kitų galimų gedimo priežasčių atmetimu, tuo tarpu jokių objektyvių duomenų, rodančių, kad sankabos gedimą lėmė vairuotojo vairavimo ypatumai, ekspertas neįvardijo. Įprastas automobilio sankabos eksploatacijos periodas yra 100 000–150 000 km, o ieškovės automobilio sankaba sugedo nuvažiavus tik 26 847 km, automobilio faktinis vairuotojas P. T. apie 37 metus vairavo automobilius su mechaninėmis pavaromis ir nebuvo jokių sankabos gedimų, be to, automobilis sugedo važiuojant lygiu keliu (Vilnius–Ukmergė), kai sankaba nebuvo aktyviai naudojama. Praėjus metams nuo automobilio pardavimo buvo atliktas techninis patikrinimas ir nenustatyta jokių požymių, kad sankaba yra netinkamai eksploatuojama. Iš techninių darbų sąrašo matyti, kad buvo patikrinta, kaip veikia akceleratorius, sankaba, darbiniai stabdžiai, įskaitant laisvumą bei atstumą iki grindų nuspaudus stabdžio paminą, t. y. jei automobilio sankaba būtų buvusi netinkamai eksploatuojama, tai patikros metu specialistai neabejotinai būtų pastebėję vienokius ar kitokius sankabos veikimo pakitimus.

21.2. Apeliacinės instancijos teismas, padarydamas išvadą, kad teismo ekspertas V. Mitunevičius buvo kompetentingas atlikti byloje ekspertizę, pažeidė [CPK 212](#) straipsnį. Iš byloje esančio šio eksperto kvalifikacijos pažymėjimo matyti, kad jam suteikta kvalifikacija atlikti tik transporto trasologinę ekspertizę ir eismo įvykių ekspertizę, bet ne nustatyti transporto priemonių sudėtinų dalių savybes, būklę, jų sugadinimo priežastis. Šią išvadą patvirtina ir Lietuvos teismo ekspertizės centro atsakymas į prašymą atlikti pakartotinę ekspertizę, kuriame nurodyta, kad automobilio sankabos gedimo priežasties nustatymas nėra transporto trasologinio tyrimo dalykas. Taigi, ekspertas atliko ekspertizę, viršydamas savo kvalifikaciją. Pažymėtina, kad ekspertas nebuvo skirtas [CPK 212](#) straipsnio 2 dalies pagrindu (kai nėra reikiamos specialybės teismo ekspertų arba jie negali būti skiriami teismo ekspertais konkrečioje byloje, ekspertu gali būti skiriamas asmuo, turintis reikiamą kvalifikaciją išvadai duoti). Byloje nebuvo vertinama, ar ekspertas yra kompetentingas teikti išvadą viršijančiais jo kvalifikaciją klausimais, taip pat nepateikta įrodymų, kad jis turi kompetenciją kvalifikuotai atsakyti į teismo iškeltus klausimus ar kad yra atlikęs analogiškų ekspertizę, kuriomis vėliau teismai vadovavosi.

21.3. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimas buvo neproporcinga ieškovės pažeistų teisių gynimo priemonė. Ieškovės nuomone, sutarties nutraukimas yra adekvatus jos teisių pažeidimui, nes atsakovė atsisakė atlikti vieną iš esminių savo pareigų – suremontuoti automobilį garantine tvarka. Atsakovė nepateikė jokių įrodymų, kad automobilis sugedo dėl ieškovės kaltės. Atsakovė nepagrįstai teigia, kad automobilio gedimas yra mažareikšmis. Automobilio gedimas pripažintinas esminiu, nes dėl jo ieškovė negalėjo naudotis automobiliu pagal tiesioginę jo paskirtį. Ieškovė negavo pakaitinio automobilio ir buvo priversta įsigyti kitą automobilį. Ji iš esmės negavo to, ko siekė sudarydama naujo automobilio sutartį – kad jis veiktų tinkamai, jam būtų atliekamas garantinių gedimų remontas ir ieškovė turėtų patikinimą ir saugų automobilį, kuris jo gedimo atveju būtų per protingą terminą suremontuotas. Išlyga dėl sankabos nusidėvėjimo šiuo atveju negali būti taikoma, nes sutarties 5.2 punkte nustatytas natūralus detalių nusidėvėjimas, kai, atliekant planinius techninius patikrinimus, jos pakeičiamos ir jokių gedimų automobilio eksploatacijos metu neatsiranda, o ne tais atvejais, kai sankaba yra gamyklinis brokas, kurią pakeisti atsakovė yra įsipareigojusi pagal sutarties 5.1.5, 5.1.7 punktus. Atsakovė pati sukūrė situaciją (atsisakė atlikti garantinį remontą), dėl kurios ieškovė objektyviai negalėjo pasirinkti kitų savo pažeistų teisių gynimo priemonių, kaip tik nutraukti sutartį.

22. Atsakovė UAB „Fakto“ autocentras atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti, o apeliacinės instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą, priteisti iš ieškovės kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

22.1. Apeliacinės instancijos teismas nepažeidė [CPK 218 straipsnio](#) nes išsamiai ištyrė ir įvertino ekspertizės akto išvadas, eksperto kvalifikaciją, eksperto apklausos teismo posėdžio metu duotus paaiškinimus, jų santykį su kitais įrodymais, ir tik tada padarė išvadą. Ieškovė nepagrįstai teigia, kad nė vienos iš ekspertizės 2.3.2 punkte nurodytų trijų sankabos praslydimo priežasčių atmetimas nėra pagrįstas tyrimo eiga ir tokių tyrimų rezultatais. Ekspertizės akto 2.3.3–2.3.5 punktuose ekspertas smulkiai ištyrė visas tris priežastis ir, remdamasis objektyviais duomenimis, atmetė šių gedimų buvimą. Ieškovė teigia, kad eksperto išvados neobjektyvios, nes jis netyrė, ar spaudžiamosios spyruoklės spaudimo jėga atitinka normatyvinius reikalavimus. Tačiau ieškovė paima vieną sakinį iš konteksto ir nenurodo kito, t. y. kad spyruoklė buvo perkaitinta, todėl, net ir turint jos spaudimo normatyvus, jos spaudimo jėgos nebūtų galima įvertinti. Nepagrįstas ieškovės teiginys, kad eksperto išvada apie tinkamą varomojo disko antdėklų būklę (storį) automobilio eksploatacijos pradžioje yra tik eksperto prielaida. Ieškovei buvo parduotas naujas automobilis, gamykloje viskas gaminama kompiuterizuota ypač aukštos kokybės technika, kelis kartus atliekami kiekvienos detalės kontroliniai patikrinimai elektroninėmis priemonėmis, todėl praktiškai neįmanoma ir atsakovei nėra žinoma atveju, kad būtų išleistas eksploatuoti automobilis su plonesniais ar storesniais varomojo

disco antdėklais. Atsakovės nuomone, ekspertizė atlikta kvalifikuotai, išvados motyvuotos ir padarytos atlikus išsamų tyrimą. Ekspertas visiškai pagrįstai padarė išvadą dėl vairuotojo vairavimo ypatumų, atnesdamas galimų gedimų versijas, pagrįstai nusprendė, jog varomojo disko antdėklų susidėvėjimą lėmė netinkamai automobilį vairavusio asmens veiksmai (daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas). Nors ieškovė nurodė, kad automobiliu važinėjo tik P. T., turintis didelį vairavimo stažą ir neturėjęs sankabos gedimų, tačiau jis yra ieškovės sutuoktinis, todėl suinteresuotas bylos baigtimi. Jo parodymai neleidžia daryti neabejotinų išvados, kad automobiliu važinėjo tik jis, kad automobiliu niekas nieko netenpė ar automobilis nebuvo kur nors užklimpęs. Teismo posėdžio metu apklaustas liudytojas R. A. nurodė, kad jam ieškovė sakė, jog, vyrui važiuojant atbuline eiga, ji jausdavo degėsio kvapą, tačiau vyras sakė, jog tai normalu. Teismo posėdžio metu P. T. paaiškino, kad važiuodamas nuspausdavo sankabą, tada perjungdavo bėgį ir, kai automobilis įsivažiudavo, sankabą atleisdavo. Tai rodo, kad jis netinkamai perjungdavo sankabą, per ilgai ją laikydavo nuspaudęs, todėl ji greitai dilo, tai sukeldavo trintį ir temperatūros sankaboje kilimą bei laikui bėgant lėmė jos sudegimą.

22.2. Ieškovė nepagrįstai teigia, kad ekspertas neturėjo kompetencijos atlikti byloje ekspertizę. Teismo posėdžio metu apklaustas ekspertas patvirtino savo kompetenciją, nurodydamas, kad ne vieną kartą yra atlikęs panašaus pobūdžio ekspertizes, kad jam pakako pateiktos medžiagos išvadai duoti, be to, apžiūrėjo patį automobilį, sugedusias jo detales, o jam pateikti klausimai neviršijo jo kvalifikacijos ar kompetencijos. Tai, kad Lietuvos teismo ekspertizės centras nesutiko atlikti pakartotinės ekspertizės, nesudaro pagrindo abejoti eksperto kvalifikacija ir jo pateiktomis išvadomis, kurios, atsakovės nuomone, yra nuoseklios, neprieštaringos ir pagrįstos tyrimo duomenimis. Be to, ekspertas teikė paaiškinimus teismo posėdyje ir išsamiai atsakė į šalių bei teismo užduotus klausimus. Ekspertas jau daugiau kaip aštuonerius metus įvairiose bylose atlieka transporto priemonių gedimų ekspertizes, turi reikiamą išsilavinimą, kvalifikaciją ir didelę patirtį, todėl nėra pagrindo abejoti jo kompetencija ir ekspertizės išvadomis.

22.3. Nepagrįstas ieškovės teiginys, kad jos teisė nutraukti sutartį yra proporcinga jos pažeistų teisių gynimo priemonė. Ieškovei buvo parduotas tinkamos kokybės automobilis, o sankabos gedimas atsirado dėl netinkamo jos naudojimo (ieškovės ar kito asmens, kuriam ji patikėjo vairuoti automobilį, važiuojant iš dalies nuspaudus sankabos pedalą, greičio pavarų netinkamas perjungimas aukštesne, nei būtina, pavana lėmė sankabos disko praslydimą ir didesnę nusidėvėjimą, nei įprasta). Sutarties 5.2 punkte nustatyta, kad garantija netaikoma defektams, kurie atsirado dėl nusidėvėjimo, todėl ieškovė neturėjo pagrindo nutraukti sutartį ir reikalauti grąžinti automobilio kainą. Ieškovė (jeigu ji iš tiesų klaidingai manė, kad jos teisės yra pažeistos) net nebandė savo teisių apginti kitais [CK 6.344 straipsnio](#) 1 dalies 2 ir 3 punktuose nustatytais būdais, t. y. neprašė teismo, kad būtų atitinkamai sumažinta pirkimo kaina ar kad pardavėja neatlygintinai per protingą terminą pašalintų daikto trūkumus arba atlygintų pirkėjos išlaidas jiems ištaisyti, jei trūkumus įmanoma pašalinti. Atsakovei atsisakius remontuoti automobilį, ieškovė nebandė jo suremontuoti kitur (pas bet kurį kitą „Nissan“ atstovą tiek Lietuvoje, tiek visoje Europoje) arba pas atsakovę ir vėliau pareikalauti kompensuoti remonto išlaidas. Ieškovė pasirinko kraštutinę pažeistų teisių gynimo priemonę – sutarties nutraukimą. Tai prieštarauja [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punktui, kuris draudžia nutraukti vartojimo sutartį tik dėl mažareikšmio daikto trūkumo buvimo. Sankabos gedimo bet kokių atvejų negalima laikyti automobilio netinkamos kokybės įrodymu, nes tokia detalė yra pakeičiama, o automobilis yra eksploatuojamas toliau. Automobilis buvo nupirktas už 25 300 Eur, po dvejų metų eksploatacijos jo vertė buvo 13 800 Eur. Atsakovės nuomone, atsižvelgiant į tai, kokį teisių gynimo būdą pasirinko ieškovė, ji galimai taip siekia pasipelnyti atsakovės sąskaita.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl pardavėjo pareigos parduoti kokybišką daiktą ir pirkėjo (vartotojo) teisių gynimo būdų įsigijus netinkamos kokybės daiktą

23. Šioje byloje šalių ginčas kilo iš vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties, kurios ypatumus reglamentuoja [CK 6.350–6.370 straipsniai](#) ([CK XXIII skyriaus](#) ketvirtasis skirsnis). Bendrosios pirkimą ir pardavimą reglamentuojančios teisės normos vartojimo pirkimo–pardavimo teisiniam santykiams taikomos tiek, kiek jų nereguliuoja specialiosios [CK XXIII skyriaus](#) ketvirtąjį skirsnį teisės normos.
24. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad vartojimo pirkimo–pardavimo sutartims [CK 6.350–6.370 straipsniuose](#) įtvirtintos specialiosios teisės normos taikomos dėl didesnės pirkėjo – vartotojo teisių apsaugos, nustatant papildomus reikalavimus, kuriuos turi atitikti sutarties dalykas, pažeistų pirkėjo teisių gynimo būdus, kai jam parduotas netinkamos kokybės daiktas, daikto trūkumų prezumpciją ir kt. Toks teisinis reguliavimas grindžiamas vartotojo, kaip silpnesniosios sutarties šalies, apsaugos doktrina. Silpnesnįjį vartojimo sutarties šalį ginti skirtas vartotojų teisių apsaugos institutas – valstybė riboja sutarties laisvės principą, imperatyviu reguliavimu įsikišdama į sutartinius santykius; šio instituto tikslas – vartojimo sutartinių santykių reguliavimu atkurti sutarties šalių lygybę, interesų pusiausvyrą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-158-469/2019](#), 29 punktas).
25. Esminė pardavėjo pareiga pagal bendrąsias pirkimo–pardavimo sutartį reglamentuojančias teisės normas yra perduoti pirkėjui daiktą, kurio kokybė ir kiti kriterijai atitinka sutarties sąlygas, o jei sutartyje nėra nurodymų, – įprastus reikalavimus ([CK 6.327, 6.333 straipsniai](#)).
26. Pagal vartojimo pirkimo–pardavimo sutartį pardavėjas – verslininkas įsipareigoja parduoti prekę pirkėjui – vartotojui, o pirkėjas įsipareigoja sumokėti kainą ([CK 6.350 straipsnio](#) 1 dalis). Vartojimo sutarčių atveju pardavėjas visais atvejais garantuoja daiktų kokybę (garantija pagal įstatymą) ([CK 6.363 straipsnio](#) 1 dalis). [CK 6.363 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtinta, kad parduodamas daiktas turi būti tinkamos kokybės, t. y. daikto savybės turi atitikti vartojimo pirkimo–pardavimo sutartį.
27. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad pirkimo–pardavimo sutarties dalyku esanti prekė pripažįstama tinkamos kokybės, jei ji atitinka įprastus tokioms prekėms keliamus reikalavimus ir pagrįstus vartotojo lūkesčius. [CK 6.333 straipsnio](#) 2 dalyje atskleistas daikto kokybės garantijos turinys – tai pardavėjo pareiga garantuoti pirkėjui, kad daiktai atitinka sutarties sąlygas ir kad sutarties sudarymo metu nėra paslėptų daiktų trūkumų, dėl kurių daikto nebūtų galima naudoti tam tikslui, kuriam pirkėjas jį ketino naudoti, arba dėl kurių daikto naudingumas sumažėtų taip, kad pirkėjas, apie tuos trūkumus žinodamas, arba apskritai nebūtų to daikto pirkęs, arba nebūtų už jį tiek mokėjęs. Šios bendrosios reikalavimus daikto kokybei nustatančios nuostatos taikomos vartojimo pirkimo–pardavimo sutartims kartu su papildomomis ir palankesnėmis vartotojui nuostatomis, reglamentuojamomis [CK 6.363 straipsnio](#) 1, 2, 3 dalyse (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-5-915/2018](#), 17 ir 18 punktai).
28. Pirkėjo (vartotojo) teisės nusipirkti netinkamos kokybės daiktą įtvirtintos [CK 6.363 straipsnyje](#). Šio straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad pirkėjas, kuriam buvo parduotas netinkamos kokybės daiktas, savo pasirinkimu turi teisę per šio kodekso 6.338 straipsnyje nurodytą terminą reikalauti iš pardavėjo: 1) nemokamai pašalinti daikto trūkumus (pataisyti daiktą); 2) nemokamai pakeisti netinkamos kokybės daiktą tinkamos kokybės daiktu; 3) atitinkamai sumažinti kainą; 4) pirkėjas taip pat turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį ir pareikalauti sugrąžinti sumokėtą kainą. Šio straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad pirkėjas neturi teisės nutraukti sutarties, jeigu daikto trūkumas yra mažareikšmis. Pirkėjui

nutraukus sutartį dėl daikto netinkamos kokybės, pardavėjas privalo nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo daikto grąžinimo dienos, grąžinti sumokėtą kainą. Netinkamos kokybės daikto grąžinimo išlaidos tenka pardavėjui. Pardavėjas, grąžindamas pirkėjui sumokėtą kainą, neturi teisės iš jos išskačiuoti sumą, kuria sumažėjo daikto vertė dėl jo naudojimo ar daikto išvaizdos praradimo arba dėl kitokių aplinkybių.

29. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalyje įtvirtintas toks teisinis reguliavimas, kuriuo pirkėjui suteikiama teisė pasirinkti jam naudingiausią pažeistos teisės dėl netinkamos kokybės daikto pagaminimo (pardavimo) gynimo būdą, tarp jų ir nutraukti sutartį bei pareikalauti grąžinti sumokėtą kainą. [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punkte nustatyta pirkėjo (vartotojo) teisė vienašališkai nutraukti sutartį ir pareikalauti iš pardavėjo grąžinti sumokėtą daikto kainą, kai jam parduotas netinkamos kokybės daiktas, yra įstatymo suteikta teisė, kuria vartotojas gali pasinaudoti palankesnėmis, nei įprasta, sutarčių teisėje nustatytais sutarčių pasibaigimo sąlygomis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-5-915/2018](#), 27 punktas; 2019 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-158-469/2019](#), 32 punktas).
30. Kasacinio teismo praktikoje taip pat nurodyta, kad [CK 6.363 straipsnio](#) 8 dalyje įtvirtinta vartotojo teisių apsaugos priemonė yra specialus vartotojo teisių gynimo būdas, kurio taikymo galimybė nėra saistoma daikto nepašalinamų trūkumų egzistavimo, taigi jis gali būti taikomas ir tada, kai daikto trūkumai gali būti pašalinami. Vartotojas turi teisę įsigyti nepriekaištingos kokybės daiktą, todėl net ir neesminiai daikto trūkumai gali būti pagrindas jam nutraukti sutartį ir pareikalauti grąžinti sumokėtą kainą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-5-915/2018](#), 28 ir 29 punktai).

Dėl įrodinėjimą, įskaitant eksperto išvados įvertinimą, reglamentuojančių proceso teisės normų aiškinimo ir taikymo, sprendžiant pardavėjo atsakomybės už netinkamą daikto kokybę klausimą

31. [CK 6.333 straipsnio](#) 3 dalyje nustatyta, kad kai pardavėjas garantuoja daiktų kokybę, jis atsako už daiktų trūkumus, jeigu neįrodo, kad šie atsirado po daiktų perdavimo pirkėjui dėl to, kad pirkėjas pažeidė daikto naudojimo ar saugojimo taisykles, arba dėl trečiųjų asmenų kaltės ar nenugalimos jėgos.
32. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad [CK 6.333 straipsnio](#) 3 dalyje įtvirtinta pardavėjo atsakomybės už parduodamo daikto kokybę prezumpcija. Šią prezumpciją pardavėjas gali paneigti įrodęs, kad daikto trūkumai atsirado po daiktų perdavimo pirkėjui dėl to, jog pirkėjas pažeidė daikto naudojimo ar saugojimo taisykles, dėl trečiųjų asmenų kaltės ar nenugalimos jėgos. Daikto naudojimo ar saugojimo taisyklių pažeidimas, padarytas pirkėjo, yra pardavėjo atsakomybės šalinanti aplinkybė, kurią pagal [CK 6.333 straipsnio](#) 3 dalį įrodinėja pardavėjas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-5-915/2018](#), 24 punktas). Pardavėjas nebus laikomas atsakingu už daiktų trūkumus, jeigu įrodys, kad šie atsirado po daiktų perdavimo pirkėjui dėl jo netinkamo naudojimosi daiktu arba trečiųjų asmenų kaltės ar nenugalimos jėgos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-530/2010](#); 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-5-915/2018](#), 19 punktas).
33. Šalių sudarytoje pirkimo–pardavimo sutartyje pardavėja (atsakovė) UAB „Fakto“ autocentras įpareigojo garantiniu laikotarpiu nemokamai pakeisti bet kokią automobilio dalį, kuri bus defektyvi dėl gamyklinių medžiagų ar „Nissan“ gamyklos broko (5.1.5 punktas), su sąlyga, kad automobilis buvo naudojamas pagal paskirtį, nemodifikuotas, nenaudotas lenktynėms, varžyboms, buvo prižiūrimas „Nissan“ įgaliotojo prekybos agento servise (5.1.7 punktas). Sutarties 5.2 punkte, be kitų, nagrinėjamai bylai neaktualių, sąlygų, nustatyta, kad garantija netaikoma detalių defektams, atsiradusiems dėl jų nusidėvėjimo, ir jeigu automobilis buvo remontuojamas ne „Nissan“ įgaliotojo prekybos agento servise.
34. Ieškovė U. T. ieškinyje nurodė, kad iš atsakovės įsigijo naują automobilį „Nissan X-Trail“, kuriam buvo suteikta trejų metų, arba iki 100 000 km ridos, kokybės garantija. Automobilį naudojos tik jos sutuoktinis P. T., kuris turi ilgalaikę automobilį su mechaninėmis pavaromis vairavimo patirtį. Po vienerių metų buvo atliktas automobilio techninis patikrinimas atsakovės autoservise ir jokių pastabų dėl automobilio netinkamos eksploatacijos nepateikta. Po nepilnų dvejų metų eksploataavimo automobilis sugedo – ieškovės sutuoktiniui važiuojant automobiliu, nukrito sankabos pedalas, iš kapoto varžėsi garai. Atsakovė atsisakė atlikti automobilio garantinį remontą, teigdama, kad nustatytas sankabos susidėvėjimas, o pagal sutartį sankabos susidėvėjimui garantija netaikoma. Ieškovė su tuo nesutiko, nurodydama, kad sankaba negalėjo taip greitai natūraliai nepataisomai susidėvėti, nes automobilis buvo tinkamai eksploatuojamas, gedimo metu jo rida buvo tik 26 847 km, todėl sankaba galėjo susidėvėti tik dėl gamintojo broko. Ieškovė taip pat nurodė, kad sankabos gedimas nėra mažareikšmis, nes dėl jo nėra galimybės naudotis automobiliu. Atsakovė nepagrįstai atsisakius atlikti garantinį remontą, ieškovė nutraukė sutartį ir pareikalavo grąžinti automobilio pirkimo kainą – 25 300 Eur.
35. Atsakovė priešieškinyje nurodė, kad pagal sutarties 5.2 punktą garantija netaikoma automobilio defektams, kurie atsirado dėl susidėvėjimo. Patikrinusi automobilį, atsakovė nustatė, kad pagrindinė sankabos susidėvėjimo priežastis buvo netinkamas automobilio eksploatavimas, t. y. neteisingas greičio pavarų perjungimas. Kadangi sankaba susidėvėjo ne dėl gamintojo broko, todėl nebuvo pagrindo atlikti automobilio garantinį remontą. Atsakovė apskaiciavo, kad automobilio remontas ieškovei kainuotų 1853,69 Eur. Ieškovė atsisakė remonto ir, piktnaudžiaudama vartotojo teisėmis, nepagrįstai iš karto pasirinko išimtinę pirkėjo teisių gynimo priemonę – sutarties nutraukimą ir daikto kainos grąžinimą, nesvarstydama kitų teisės gynimo priemonių pasirinkimo galimybes.
36. Taigi, byloje kilo ginčas, dėl kokios priežasties – gamintojo broko ar pirkėjo netinkamo automobilio eksploatavimo – nepataisomai sugedo automobilio sankaba. Atsakovės prašymu pirmosios instancijos teismas paskyrė byloje ekspertizę, pavės damas teismo ekspertui dr. V. Mitunevičiui atsakyti į šiuos klausimus: kokios priežastys lėmė automobilio sankabos ir smagračio gedimą, koks sugedusių detalių pažeidimų pėdsakų susidarymo mechanizmas, kas galėjo lemti sankabos disko praslydimą ir didesnę jo dėvėjimą nei įprastą natūralų.
37. 2020 m. liepos 13 d. ekspertizės akte MV 2020-43 ekspertas padarė išvadą, kad automobilio sankabos ir smagračio gedimą lėmė greitas (kelis kartus didesnis, nei įprasta) varomojo disko antdėklų susidėvėjimas per automobilio eksploatacijos laikotarpį, o šį susidėvėjimą lėmė netinkami automobilį vairavusio (-ių) asmens (-ų) veiksmai (daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas). Sugedusių detalių pažeidimų susidarymo mechanizmas detalizuotas ekspertizės akto tiriamosios dalies 2.2 punkte. Esminė šių pažeidimų susidarymo priežastis buvo mažesnis, nei reglamentuota, varomojo disko antdėklų likutinis storis, tai lėmė intensyvių slydimų tarp smagračio ir varomojo disko pirmojo antdėklo bei tarp spaudimo disko ir varomojo disko antrojo antdėklo, prieš pat sankabos gedimą. Dėl intensyvaus slydimo sankabos detalės ir smagračio įkaito, labai aukštos temperatūros paveiktas išjungimo guolio – darbinio cilindro mazgas susidarė, automobilio vairuotojui nuspaudus sankabos pedala.
38. Pirmosios instancijos teismas, spręsdamas klausimą dėl sankabos gedimo priežasties, pažymėjo, kad teismo ekspertizės išvada teismui neprivaloma, be to, visapusiškai ištirti automobilio sankabos (antdėklų, spyruoklės spaudžiamąjį disko kokybės) ekspertizės metu negalima dėl to, kad ji sugedusi, pirminės jos būklės ir kokybės neįmanoma nustatyti. Teismas vertino ieškovės paaiškinimus ir jos sutuoktinio liudytojo P. T. parodymus apie tai, kad automobilį naudojos tik ieškovės sutuoktinis, kuris turi didelį automobilį su mechaninėmis pavaromis vairavimo stažą (nuo 1981 m.), jis nevažinėjo automobiliu ekstremaliomis sąlygomis; po vienerių metų buvo atlikta pirmoji automobilio techninė apžiūra, buvo patikrinta, kaip veikia akceleratorius, sankaba, darbiniai stabdžiai, įskaitant laisvumą bei atstumą iki grindų nuspaudus stabdžio paminą, ir jeigu automobilio sankaba būtų buvusi netinkamai eksploatuojama, atsakovės automobilio serviso specialistai neabejotinai būtų pastebėję vienokius ar kitokius jos veikimo pakitimus, sankabos gedimo požymių nebuvo, todėl ji nebuvo ardoma ir detaliai apžiūrima, specialistai

nepateikė jokių pastabų dėl netinkamo automobilio eksploataavimo; įprastas automobilio sankabos eksploatacijos periodas yra 100 000–150 000 km, tuo tarpu sankaba sugedo nuvažiavus tik 26 847 km. Teismas taip pat vertino aplinkybes, kad ieškovei buvo parduotas naujas automobilis, kuris buvo be jokių paslėptų ar matomų trūkumų, jie atsirado po dvejų metų eksploataavimo, automobiliui nuvažiavus apie 26 000 km. Teismas padarė labiau tikėtiną išvadą, kad automobilio gedimą lėmė jo detalės gamyklinis brokas, nes automobilis buvo naujas, naudotas tik dvejus metus, jo rida tik 26 000 km, automobilis nebuvo intensyviai naudojamas, be to, nebuvo naudojamas ekstremaliois sąlygomis, todėl netikėtina, jog naujo automobilio sankaba taip greitai nepataisomai susidėvėjo.

39. Apeliacinės instancijos teismas padarė priešingą išvadą – kad automobilio sankabos gedimą lėmė jo netinkamas eksploataavimas (daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas). Padarydamas tokią išvadą, teismas vadovavosi ekspertizės akto išvadomis, nurodydamas, kad jos yra logiškos, nuoseklios ir pagrįstos tyrimo duomenimis. Teismo vertinimu, nėra jokio pagrindo spręsti, kad naujo automobilio sankabos (antdeklų, spyruoklės spaudžiamojo disko) pirminė būklė ir kokybė ar jos valdymo pavaros elementai turėjo trūkumų ir tai turėjo įtakos sankabos gedimui. Ekspertas nenustatė jokių kitų nuo gamintojo priklausiusių veiksnių (pvz., sankabos pavaros trūkumai, pratekėjusi alyva), galėjusių turėti įtakos kelių kartus greitesniam nei įprastai varomojo disko antdeklų susidėvimui, to iš esmės, išskyrus tik žodžiu keltas prielaidas, neįrodinėjo ir ieškovė. Ieškovė taip pat nepateikė jokių objektyvių įrodymų, patvirtinančių, kad automobilis buvo eksploatuojamas tinkamai, o sankabos gedimą lėmė gamintojo brokas.
40. Ieškovės kasaciniame skunde nurodoma, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias eksperto išvados vertinimą ([CPK 218 straipsnis](#)), ir šiuo klausimu nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos. Ieškovės nuomone, apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai rėmėsi ekspertizės akto išvadomis, nes jos neparemtos tyrimo eiga ir grindžiamos prielaidomis, o visuma byloje nustatytų faktinių aplinkybių leidžia daryti priešingą išvadą tai, kurią padarė ekspertas. Ekspertas nurodė tris galimas sankabos praslydimo priežastis (jeigu sankabos dalys būtų galimai nekokybiškos), tačiau visas šias priežastis jis atmetė be tyrimo, t. y. jų atmetimas nėra pagrįstas tyrimo eiga ir tokių tyrimų rezultatais (objektyviais duomenimis). Akivaizdu, kad neištyrus, ar spaudžiamoji spyruoklė generavo pakankamą spaudimo jėgą, t. y. ar ji buvo kokybiška, atmeti tokios priežasties negalima. Ekspertas nenatė, kokios būklės buvo sankabos varomojo disko antdeklai automobilio eksploataavimo pradžioje, o tai, kad antdeklai gaminami presavimo būdu, dar nereikia, jog jie buvo kokybiški. Todėl eksperto išvada apie pirminę tinkamą antdeklų būklę (storį) yra tik jo prielaida. Eksperto išvada dėl netinkamo vairavimo ypatumų, kaip esminės sankabos gedimo priežasties, iš esmės grindžiama tik eksperto iškeltų nurodytų trijų galimų sankabos gedimo priežasčių atmetimu, ir tuo remdamasis ekspertas padarė išvadą dėl vairuotojo kaltės.
41. Teisėjų kolegija pažymi, kad kasacinis teismas nesprensdžia fakto klausimų, yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių, tačiau, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus teismų procesinius sprendimus teisės taikymo aspektu ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis). Šiuo atveju sprendina, ar teismai, padarydami išvadą dėl automobilio sankabos gedimo priežasties (gamintojo brokas ar netinkamas automobilio eksploataavimas), nepažeidė įrodinėjimą, įskaitant eksperto išvados vertinimą, reglamentuojančių proceso teisės normų.
42. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir vertinimu, jog tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja ([CPK 176 straipsnio](#) 1 dalis). Faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas to fakto buvimu. Teismai, vertindami šalių pateiktus įrodymus, remiasi įrodymų pakankamumo taisykle, o išvada dėl konkrečios faktinės aplinkybės egzistavimo daroma pagal vidinį teismo įsitikinimą, grindžiamą visapusišku ir objektyviu visu reikšmingu bylos aplinkybių išnagrinėjimu. Teismas turi įvertinti ne tik kiekvieno įrodymo irodomąją reikšmę, bet ir įrodymų viseta, ir tik iš įrodymų visumos daryti išvadas apie tam tikrą įrodinėjimo dalykų konkrečioje byloje esančių faktų buvimą ar nebuvimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. rugsėjo 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-333-248/2018, 33 punktas; 2021 m. sausio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-180-611/2021](#), 65 punktas; kt.).
43. Dėl eksperto išvados ir jos vertinimo kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad teismo nutartimi paskirtos ir įstatymo nustatyta tvarka atliktos ekspertizės išvada yra laikoma specialia įrodinėjimo priemone ([CPK 177 straipsnio](#) 2 dalis, 216 straipsnis). Pripažįstama, kad ekspertizės akte esantys duomenys pagal jų objektyvumą dėl tiriamojo pobūdžio prigimties ir gavimo aplinkybių paprastai yra patikimesni už kituose įrodymų šaltiniuose esančius duomenis. Tačiau eksperto išvada teismui nėra privaloma ir turi būti vertinama pagal vidinį teismo įsitikinimą kartu su kitais byloje esančiais įrodymais ([CPK 218 straipsnis](#)). Ekspertizės išvada vertinama pagal tokias pačias taisykles kaip ir kitos įrodinėjimo priemonės, be kita ko, taikant įrodymų pakankamumo ir patikimumo kriterijus. Konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmetami kaip įrodymas, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kitiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, kai išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, kai išvada pateikta dėl to, dėl ko tyrimas neatliktas arba jis atliktas neišsamiai, ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų. Vertindamas ekspertizės išvadas, teismas privalo vertinti ir akto tiriamojoje dalyje nurodytas aplinkybes bei patikrinti, ar išvada neprieštarauja kitiems byloje esantiems įrodymams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-163/2010](#); 2014 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-353/2014; 2020 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-40-403/2020](#), 32 punktas; 2020 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-266-469/2020](#), 36 punktas).
44. Byloje tarp šalių nėra ginčo, kad per palyginti labai trumpą ieškovei priklausančio automobilio eksploataavimo laikotarpį, kai dar nebuvo pasibaigusi pardavėjos suteikta automobilio kokybės garantija, sankabos varomojo disko antdeklų susidėvimas viršijo normą. Šalys neginčija ir eksperto išvadoje aprašyto automobilio sankabos gedimo susidarymo mechanizmo. Kaip nurodyta eksperto išvadoje, dėl žymiai mažesnio, nei leistina pagal normatyvus, varomojo disko antdeklų storio spaudžiamoji spyruoklė negalėjo reikiama jėga prispausti spaudimo disko prie smagračio, tarp kurių yra varomasis diskas, tai lėmė intensyvių slydimų tarp smagračio ir varomojo disko pirmojo antdeklų bei tarp spaudimo disko ir varomojo disko antdeklų, dėl intensyvaus slydimo sankabos detalės ir smagračio iškaito ir aukštos temperatūros paveiktas išjungimo guolio – darbinio cilindro mazgas suiro. Esminis ginčas byloje tarp šalių kilo dėl priežasties, kuri lėmė labai greitą sankabos varomojo disko antdeklų nusidėvimą.
45. Teismo ekspertizės akto 2.3.2 punkte ekspertas nurodė tris nepakankamos spaudimo jėgos, kuria spaudžiamoji spyruoklė spaudė spaudimo diską prie smagračio, dėl ko vyko sankabos praslydimas (buksavimas) ir greičiau dėvėjosi varomojo disko antdeklai, galimas priežastis: 1) spaudžiamosios spyruoklės nepakankama generuojama spaudimo jėga; 2) sankabos valdymo pavaros gedimas; 3) sankabos detalių – varomojo disko antdeklų, smagračio ir (arba) spaudimo disko darinių paviršių didesnis susidėvimas.
46. Pirmąją galimą sankabos praslydimo priežastį ekspertas atmetė, nurodydamas, kad spaudžiamoji spyruoklė neturi matomų defektų požymių, o patikrinti jos spaudimo jėgos atitiktį normatyviniams reikalavimams nėra galimybės, nes normatyvinių duomenų apie spyruoklės jėgą nėra pateikta, be to, tikėtina, kad sankabos gedimo proceso metu buvo perkaitinta ir spaudžiamoji spyruoklė (akto 2.3.3 punktas). Iš šių ekspertų teiginių galima daryti išvadą, jog atlikti spaudžiamosios spyruoklės spaudimo jėgos objektyvų tyrimą arba nėra galimybės (nes nėra pateikti spaudimo jėgai keliami normatyvai), arba nėra prasmės (nes tyrimo dalykas galimai yra paveiktas aukštos temperatūros ir tyrimo rezultatas nebus tikslus). To nepaisydamas, ekspertas spyruoklės spaudimo jėgos galimą neatitiktį normatyvams („net jei toks ir būtų nustatytas“) atmetė kaip automobilio sankabos slydimą, varomojo disko antdeklų greitą nusidėvimą ir sankabos gedimą lėmusią priežastį, neatlikęs jokio ekspertinio tyrimo ir nepateikęs jokių tokią išvadą pagrindiančių argumentų.
47. Antrą galimą sankabos praslydimo priežastį ekspertas atmetė, nurodydamas, kad sankabos hidraulinės valdymo pavaros gedimas yra itin mažai tikėtinas, galėtų pasitaikyti tik esant didesniau automobilio eksploataavimo laikotarpiui (akto 2.3.4 punktas).
48. Trečiąją galimą sankabos praslydimo priežastį – mažesnis, nei leistina, sankabos varomojo disko antdeklų storis – ekspertas atmetė, nurodydamas, kad varomojo disko antdeklų susidėvimas nebūdingas nedidelei ridai (paprastai susidėvi per 100 000 km ar esant didesnei ridai), antdeklai gaminami presavimo būdu, panaudojant tam tikras formas, tai užtikrina vienodą tinkamą antdeklų storį (akto 2.3.6 ir 2.3.7

punktai). Taigi, antrąją ir trečiąją galimas sankabos praslydimo priežastis ekspertas taip pat atmetė iš esmės remdamasis tik padarytomis prielaidomis, jog tokios priežastys mažai tikėtinos ar nebūdingos mažai automobilio ridai.

49. Dėl to teisėjų kolegija pagrįstai pripažįsta kasacinio skundo argumentus, kad ekspertizės akto 2.3.2 punkte nurodytas tris galimas nepakankamos spaudimo jėgos, kuria spaudžiamoji spyruoklė spaudė spaudimo diską prie smagračio, priežastis, dėl kurių vyko sankabos praslydimas (buksavimas) ir greičiau dėvėjosi varomojo disko antdėklai, ekspertas atmetė neatlikęs objektyvaus tyrimo, o eksperto išvada dėl netinkamo automobilio eksploatavimo, kaip esminės sankabos gedimo priežasties, būtent ir grindžiama tik paties eksperto iškeltų nurodytų trijų galimų sankabos gedimo priežasčių atmetimu.
50. Iš ekspertizės akto turinio matyti, kad tiriamojoje dalyje darydamas tarpinės išvadas (ekspertizės akto 2.3.1, 2.3.2, 2.3.4, 2.3.7 punktai) ekspertas dažnai rėmėsi įvairiomis prielaidomis dėl tyrimo rezultato („galimai vyko intensyvus slydimas“, „galėjo lemti trinties tarp detalių sumažėjimą“, „galėjo įvykti“, „tikėtina“, „mažai tikėtinas“, „labai retas“, „paprastai“ ir kt.). Tačiau, nepaisant to, eksperto išvada dėl sankabos gedimo priežasties yra kategoriška – sankabos gedimą lėmė netinkami automobilį vairavusio (-ių) asmens (-ų) veiksmai (daugkartinis neteisingas sankabos jungimas, kurio metu vyko intensyvus sankabos slydimas). Tam tikras tarpinės išvadas ekspertas darė ir remdamasis aplinkybėmis, kurios byloje nenustatytos ir kurių nustatymas nėra eksperto kompetencija, pvz., automobilį vairavusio ieškovės sutuoktinio P. T. parodymais, neva, paspaudus sankabos pedalą, šis „nukrito“ (ekspertizės akto 2.2.4 ir 2.2.5 punktai), tariamais ieškovės ir jos sutuoktinio paaiškinimais dėl automobilio eksploatavimo pradžioje ir sankabos gedimo dieną juntamo svilėsų kvapo, būdingo praslystant automobilio sankabai (ekspertizės akto 2.3.1 punktas), nors automobilį vairavęs asmuo ir ieškovė tokias aplinkybes byloje neigia ir nurodo visiškai kitokias aplinkybes.
51. Teisėjų kolegija daro išvadą, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nesivadovavo eksperto išvada dėl nustatytų ekspertizės akto esminių trūkumų. Eksperto galutinė išvada neparemta atlikto tyrimo eiga, prieštarauja tarpinėms tyrimo išvadoms, kai kurios tarpinės išvados padarytos neatlikus tyrimo arba jį atlikus neišsamiai arba grindžiamos prielaidomis. Dėl to eksperto išvada, jog automobilio sankaba susidėvėjo dėl netinkamo jos eksploatavimo, kelia pagrįstų abejonų. Sprendžiant klausimą dėl automobilio sankabos varomojo disko antdėklų susidėvėjimo ir sankabos praslydimo priežasties, byloje pateikta eksperto išvada nelaikytina patikimu ir pakankamu įrodymu, paneigiančiu ieškovės nurodytą aplinkybę, kad automobilio sankaba susidėvėjo dėl gamintojo broko, o visos abejonės vertintinos vartotojo, kaip silpnesniosios sutarties šalies, naudai.
52. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai eksperto išvadą vertino kartu su kitais byloje surinktais įrodymais ir nustatė, kad ieškovė įsigijo naują automobilį, automobilio sankabos gedimas atsirado per garantinį trejų metų, arba iki 100 000 km automobilio ridos, laikotarpį – po mažiau kaip dvejų metų, automobilio rida tokiam gedimui atsirasti labai maža – tik virš 26 000 km, automobilis nebuvo naudojamas ekstremaliois sąlygomis, per pirmąjį automobilio techninį patikrinimą po vienerių metų (automobilio ridai esant 13 147 km) atsakovės įgalioto atstovo autoservisas jokių sankabos gedimų ar darbo trūkumų nenustatė.
53. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos dėl eksperto išvados, kaip įrodinėjimo priemonės, vertinimo byloje (šios nutarties 44 punktas), netinkamai įvertino byloje pateiktą eksperto išvadą ir ja remdamasis nepagrįstai nusprendė, jog atsakovė įrodė, kad automobilio sankabos gedimą lėmė netinkamas automobilio naudojimas, ir dėl to pagrįstai atsisakė atlikti garantinį automobilio remontą, o ieškovės kaip vartotojos teisės nebuvo pažeistos.
54. Minėta, kad norėdamas išvengti atsakomybės už parduoto daikto kokybės trūkumus būtent pardavėjas privalo paneigti jo atsakomybės už parduodamo daikto kokybę prezumpciją, t. y. įrodyti, kad daikto kokybės trūkumai atsirado po daiktų perdavimo pirkėjui dėl jo netinkamo naudojimosi daiktu arba trečiųjų asmenų kaltės ar nenugalimos jėgos (nutarties 32–33 punktai).
55. Teisėjų kolegija akcentuoja, kad nors apeliacinės instancijos teismas sprendime pacitavo [CK 6.333 straipsnio](#) 3 dalies nuostatą dėl pardavėjo pareigos įrodyti, jog daikto trūkumai atsirado dėl netinkamo jo naudojimo, tačiau faktiškai šią įrodinėjimo pareigą nepagrįstai perkėlė ieškovei (sprendimo 32 ir 34 punktai). Apeliacinės instancijos teismas be teisinio pagrindo nurodė, jog ieškovė neįrodinėjo aplinkybių, galėjusių turėti įtakos kelių kartų greitesniam nei įprastai varomojo disko antdėklų susidėvėjimui, taip pat kad nepateikė jokių objektyvių įrodymų, jog automobilio sankabos gedimas atsirado dėl automobilio detalių gamyklinio broko. Taigi, aplinkybės, jog automobilio sankabos gedimas atsirado ne dėl gamyklinių medžiagų arba „Nissan“ gamyklos broko (sutarties 5.1.5 punktas), taip pat kad jį lėmė pirkėjos (vartotojos) netinkamas naudojimas daiktu, byloje turėjo įrodyti pardavėja (atsakovė), tačiau šios procesinės pareigos ji byloje neįvykdė.
56. Kasaciniame skunde ieškovė taip pat nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 212 straipsnį](#), padarydamas išvadą, jog teismo ekspertas dr. V. Mitunevičius buvo kompetentingas atlikti byloje ekspertizę dėl automobilio sankabos gedimo priežasties. Jos nuomone, ekspertas neturėjo tokios kompetencijos, nes jam suteikta kvalifikacija atlikti tik transporto trasologinę ir eismo įvykių ekspertizę. Bylą nagrinėję teismai šiuo klausimu vieningai pasisakė, kad nėra jokio pagrindo abejojti eksperto kompetencija, nes jis yra technikos mokslų daktaras ir turi reikalingų techninių žinių, kad galėtų atlikti ekspertizę šioje byloje, neatsižvelgiant į tai, jog byla nesusijusi su eismo įvykiu metu apgadinto automobilio detalių tyrimu. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad teismo posėdžio metu apklaustas ekspertas patvirtino savo kompetenciją, nurodė, kad jau ne vieną kartą yra atlikęs panašaus pobūdžio ekspertizes, jam pakako pateiktos medžiagos išvadai duoti, jam pateikti klausimai neviršijo jo kvalifikacijos ar kompetencijos. Teisėjų kolegija sutinka su apeliacinės instancijos teismo sprendime išdėstytais argumentais, kad ekspertas V. Mitunevičius buvo kompetentingas atlikti byloje teismo ekspertizę pagal teismo nutartyje suformuluotus klausimus. Teismo ekspertizės tyrimo dalyką sudaro teismo nutartyje skirti ekspertizę suformuluoti ekspertui klausimai, į kuriuos atsakyti reikalingos specialios žinios, bet ne teismo nutartyje nurodyta ekspertizės rūšis, net jeigu skiriamos ekspertizės rūšis nurodyta netiksliai ar neteisingai. Ekspertas V. Mitunevičius turi reikiamą kvalifikaciją ir patirtį atsakyti į teismo nutartyje ekspertui pateiktus autotechninių žinių reikalaujančius klausimus, jis yra įrašytas į teismo ekspertų sąrašą, yra atlikęs tokio pobūdžio teismo ekspertizes anksčiau. Todėl nėra pagrindo pripažinti, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 212 straipsnio](#) reikalavimus, padarydamas išvadą dėl tinkamos eksperto kvalifikacijos atlikti byloje ekspertizę.
57. Teisėjų kolegija, remdamasi nurodytais argumentais, daro išvadą, kad pirmosios instancijos teismas išsamiai ir tinkamai įvertino byloje esančių įrodymų visumą, nepažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisyklių, dėl to pagrįstai padarė labiau tikėtiną išvadą, jog automobilio sankabos susidėvėjimą lėmė gamintojo brokas, todėl atsakovė yra atsakinga už atsiradusį automobilio kokybės trūkumą ([CK 6.333 straipsnio](#) 3 dalis).

Dėl pagrindo byloje taikyti pirkėjo (vartotojo) pažeistos teisės gynbos būdą – vienašališką sutarties nutraukimą ir reikalavimą grąžinti sumokėtą kainą ([CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punktas)

58. Ieškovė savo pažeistai teisei, įsigijus netinkamos kokybės daiktą, apginti pasirinko [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punkte nustatytą vartotojo pažeistų teisių gynimo būdą – vienašališkai nutraukė pirkimo–pardavimo sutartį ir pareikalavo iš atsakovės grąžinti sumokėtą automobilio kainą (25 300 Eur).
59. Minėta, kad [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punkte nustatyta pirkėjo (vartotojo) teisė vienašališkai nutraukti sutartį ir pareikalauti iš pardavėjo grąžinti sumokėtą daikto kainą, kai jam parduotas netinkamos kokybės daiktas, yra įstatymo suteikta teisė, kuria vartotojas gali pasinaudoti palankesnėmis, nei įprasta, sutarčių teisėje nustatytomis sutarčių pasibaigimo sąlygomis (šios nutarties 29 punktas).

60. Teisėjų kolegija pažymi, kad, skirtingai nei taikant [CK 6.334 straipsnį](#), reglamentuojantį netinkamos kokybės daiktą nusipirkusio pirkėjo teises, vartotojo galimybė pasinaudoti sutarties nutraukimo ir kainos grąžinimo institutu nėra siejama su sutarties pažeidimo esmingumu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-581/2008](#)).
61. Pirkėjo (vartotojo) teisė pasinaudoti vienašališku sutarties nutraukimu, kaip savo pažeistos teisės į tinkamos kokybės daiktą gynimo būdu, yra siejama su daikto trūkumo reikšme, sprendžiant dėl daikto kokybės atitikties vartojimo pirkimo–pardavimo sutarčiai. Vadovaujantis [CK 6.363 straipsnio](#) 8 dalimi, pirkėjas neturi teisės vienašališkai nutraukti sutarties, jeigu daikto trūkumas yra mažareikšmis.
62. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad nuo 2014 m. birželio 13 d. įsigaliojusios pakeistos [CK 6.363 straipsnio](#) redakcijos 8 dalyje (2013 m. gruodžio 19 d. įstatymas Nr. XII-700) papildomai nustatydamos, kad pirkėjas neturi teisės nutraukti sutarties, jeigu daikto trūkumas yra mažareikšmis, įstatymų leidėjas transformavo teismų praktikoje suformuotą nuostatą dėl vienašališko sutarties nutraukimo, kaip vartotojo pasirinkto teisių gynimo būdo, vertinimo proporcingumo aspektu į tiesiogiai įstatyme įtvirtintą daikto trūkumų pobūdį apibrėžiančią mažareikšmumo išlygą, kuriai esant vienašališkas sutarties nutraukimas, pareikalaujant sugrąžinti sumokėtą kainą, būtų negalimas. Esant ginčui dėl vienašališko sutarties nutraukimo, kaip pirkėjo (vartotojo) pasirinkto pažeistų teisių gynimo būdo, teismas, konstatavęs vartotojo teisės į daikto atitiktį kokybės reikalavimams pažeidimą, dėl šio teisių gynimo būdo taikymo galimumo kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia patikrindamas, ar nustatytas daikto trūkumas pagal savo pobūdį nėra mažareikšmis, dėl ko pirkėjas (vartotojas) neturėtų teisės savo pažeistos teisės ginti šiuo būdu. Remdamasis nuo 2014 m. birželio 13 d. įsigaliojusioje [CK 6.363 straipsnio](#) redakcijoje, kuri taikytina nagrinėjamam šalių ginčui, įtvirtintu reglamentavimu, pirkėjas (vartotojas) yra laisvas visais atvejais pasirinkti bet kurį iš šio straipsnio 7 dalyje įtvirtintų savo pažeistos teisės į tinkamos kokybės daiktą gynimo būdų, išskyrus atvejus, kai daikto trūkumas yra mažareikšmis. Tais atvejais, kai daikto trūkumas yra mažareikšmis, pirkėjas (vartotojas) neturi teisės pasinaudoti vienašališku sutarties nutraukimu, kaip savo pažeistos teisės gynimo būdu, tačiau disponuoja likusių [CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 1–3 punktuose įtvirtintų teisių gynimo būdų pasirinkimo galimybe. Tokiu būdu ginčams iš vartojimo pirkimo–pardavimo teisinių santykių, kilusių iki [CK 6.363 straipsnio](#) naujos redakcijos įsigaliojimo 2014 m. birželio 13 d., teismų praktikoje taikytas proporcingumo principas, sprendžiant dėl vienašališko sutarties nutraukimo, kaip pirkėjo (vartotojo) pasirinkto savo pažeistų teisių gynimo būdo taikymo galimumo, įstatymo leidėjo valia tapo įgyvendinamas naudojant įstatyme įtvirtintą mažareikšmumo sąvoką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-186-1075/2020](#), 26 ir 27 punktai).
63. Taigi, [CK 6.363 straipsnyje](#) (nei redakcijoje, galiojusioje nuo 2001 m. liepos 1 d. iki 2014 m. birželio 12 d., nei redakcijoje, galiojusioje nuo 2014 m. birželio 13 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d.) nebuvo įtvirtintas vartotojo teisių gynimo būdų pasirinkimo eiliškumas (hierarchija) ir vartotojas buvo laisvas pasirinkti vieną iš [CK 6.363 straipsnio](#) 7 ir 8 dalyse įtvirtintų teisių gynimo būdų. Atsižvelgdama į besikeitusį teisinį reglamentavimą ir dėl to koreguojamą kasacinio teismo praktiką, teisėjų kolegija akcentuoja, jog kilus ginčams iš vartojimo pirkimo–pardavimo sutarčių, sudarytų iki 2014 m. birželio 12 d., vartotojas buvo laisvas pasirinkti nurodytus teisių gynimo būdus tiek, kiek tai neprieštaravo proporcingumo principui, atsižvelgiant į formuotą kasacinio teismo praktiką, tuo tarpu ginčams kilus iš vartojimo pirkimo–pardavimo sutarčių, sudarytų nuo 2014 m. birželio 13 d., vartotojas buvo laisvas pasirinkti nurodytus teisių gynimo būdus, įskaitant ir vienašališką sutarties nutraukimą reikalaujant sugrąžinti už daiktą sumokėtą sumą, išskyrus atvejus, kai daikto trūkumas kvalifikuojamas kaip mažareikšmis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5-915/2018, 31 punktas; 2019 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-158-469/2019, 34 ir 34 punktai; 2020 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-186-1075/2020](#), 26 ir 27 punktai).
64. Daikto trūkumo mažareikšmiškumas yra teisinė kategorija, taigi byloje nustatytų aplinkybių dėl daikto trūkumų esmės kvalifikavimas kaip mažareikšmių ar nemažareikšmių yra teisės klausimas.
65. Įstatyme nėra įtvirtintos sąvokos „mažareikšmis“ apibrėžties. Todėl dėl daikto trūkumų vertinimo mažareikšmumo aspektu sprendžia ginčą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į konkrečioje byloje nustatytas faktines bylos aplinkybes ir vadovaudamasis vartotojų teisių apsaugą užtikrinančiomis teisės aktų nuostatomis.
66. Kasacinis teismas šiuo klausimu išaiškino, kad daikto trūkumas laikytinas mažareikšmiu tuomet, kai daikto savybių, kokybės rodiklių ar funkcionalumo nukrypimas nuo vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties nuostatų yra menkas (nežymus) ir turi mažai reikšmės, sprendžiant dėl daikto kokybės atitikties vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties reikalavimams. Vertinant, ar daikto savybės tik menkai (nežymiai) nukrypsta nuo vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties nuostatų, teisinės reikšmės turi ir vartotojo teisėti lūkesčiai dėl to daikto kokybės. Pareiga įrodyti, kad daikto trūkumas buvo mažareikšmis, tenka pardavėjui (verslininkui), kuris siekia [CK 6.363 straipsnio](#) 8 dalyje nustatytos išlygos dėl daikto trūkumo mažareikšmumo taikymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. birželio 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-186-1075/2020](#), 38 ir 39 punktai).
67. Šioje byloje ieškovė įrodinėjo, kad automobilio sankabos gedimas yra reikšmingas automobilio kokybės trūkumas, nes dėl jo negalima naudotis automobiliu pagal jo tiesioginę paskirtį, todėl sutarties nutraukimas yra adekvati jos pažeistų teisių gynimo priemonė. Atsakovė įrodinėjo, kad automobilio gedimai nėra tokie, kurių negalima būtų pašalinti ar kurie būtų laikomi esminiais. Ieškovės automobilio gedimo ištaisymo kaina – 1853,69 Eur, o tai, atsakovės vertinimu, palyginti su automobilio kaina (25 300 Eur), nėra didelė suma, dėl kurios būtų pagrindas nutraukti sutartį.
68. Teisėjų kolegija pažymi, kad pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl ieškovės pasirinkto pažeistų teisių gynimo būdo (vienašališko sutarties nutraukimo ir reikalavimo grąžinti sumokėtą kainą), nepagrįstai ieškovės pasirinktam teisių gynimo būdai taikė proporcingumo kriterijų. Kaip minėta (šios nutarties 61–63 punktai), sprendžiant klausimą dėl pirkėjo (vartotojo) vienašališko sutarties nutraukimo ir reikalavimo sugrąžinti sumokėtą kainą pagrįstumo, nagrinėjamoje byloje taikytinas kitas (įstatyme nustatytas) kriterijus – daikto trūkumo mažareikšmiškumas, kuriam esant pirkėjas neturi teisės nutraukti sutartį ([CK 6.363 straipsnio](#) 8 dalis). Tačiau šis pirmosios instancijos teismo sprendime padarytas pažeidimas nelėmė neteisingo sprendimo byloje priėmimo, jį galima ištaisyti kasaciniame teisme ([CPK 359 straipsnio](#) 4 dalis).
69. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nutarties 66 punkte nurodytą kasacinio teismo išaiškinimą dėl daikto trūkumų kvalifikavimo kaip mažareikšmių, byloje pirmosios instancijos teismo nustatytas faktines aplinkybes, daro išvadą, kad atsakovė neįrodė, jog automobilio trūkumas yra mažareikšmis.
70. Tarp šalių nėra ginčo, kad sankabos varomojo disko antdėklai įprastai nusidėvi per 100 000 km ir didesnę automobilio ridą, šią aplinkybę ekspertizės akte patvirtino ir teismo ekspertas. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad atsakovė (automobilio pardavėja) neįrodė, jog sankabos varomojo disko antdėklai per žymiai greitesnį laikotarpį susidėvėjo dėl pirkėjo (vartotojo) kaltės, jam netinkamai eksploatuojant automobilio sankabos mechanizmą, o sankabos gedimas atsirado dėl automobilio detalių gamyklinio broko. Todėl atsakovė atsiliepine į kasacinį skundą nepagrįstai remiasi šalių sutarties 5.2 punkto nuostata, pagal kurią garantija netaikoma dėl natūralaus nusidėvėjimo atsiradusiems automobilio detalių defektams. Pagal sutarties 5.1.5 punktą pardavėja per garantinį laikotarpį įsipareigojo nemokamai pakeisti bet kokią automobilio dalį, kuri bus defektyvi dėl gamyklinių medžiagų arba „Nissan“ gamyklos broko.
71. Pirmosios instancijos teismas nustatė, jog dėl automobilio sankabos gedimo jo negalima naudoti pagal tiesioginę paskirtį, atsakovės pasiūlyta ieškovei sankabos remonto kaina (1853,69 Eur) yra didelė – sudaro net 7,3 proc. naujo automobilio kainos. Atsakovė be teisėto pagrindo taikyti automobiliui kokybės garantiją ir savo sąskaita pašalinti automobilio gedimą atsisakė. Automobilis ieškovei pagal sutartį buvo perduotas 2017 m. rugpjūčio 31 d. ir nuo šios dienos buvo pradėtas skaičiuoti garantinis trejų metų terminas, garantinis įvykis (automobilio sankabos gedimas) įvyko 2019 m. liepos 4 d., t. y. likus beveik 14 mėnesių iki garantinio termino pabaigos, per automobilio eksploatavimo laikotarpį automobilio ridą sudarė vos daugiau nei ketvirtį (26 847 km) automobilio ridos, kuriai buvo suteikta pardavėjo kokybės garantija (100 000

km). Dėl automobilio gedimo ieškovė (vartotoja), pagal sutartį turėdama teisėtą lūkestį per nustatytą garantinį laikotarpį reikalauti pardavėjo, esant nustatytoms garantijoje sąlygoms, per protingą laikotarpį nemokamai remontuoti bei keisti automobilio detales, patyrė didelių nepatogumų, nes neteko galimybės asmeninių poreikių tenkinimui naudotis automobiliu. Taigi, ieškovė negavo to, ko siekė ir tikėjosi sudarydama automobilio pirkimo–pardavimo sutartį. Atsižvelgdama į šiuos ieškovės lūkesčius, taip pat remdamasi pirmosios instancijos teismo nustatytomis automobilio trūkumų šalinimo aplinkybėmis, teisėjų kolegija konstatuoja, jog nustatyti ieškovei priklausančio automobilio trūkumai neatitiko mažareikšmiškumo kriterijaus ir dėl to nėra pagrindo taikyti [CK 6.363 straipsnio](#) 8 dalyje nustatytos išlygos, ribojančios vartotojų teisių pažeidimo būdo – vienašališko sutarties nutraukimo – taikymą.

72. Nepagrįsti atsakovės atsiliepime į kasacinį skundą nurodyti argumentai, kad ieškovė turėjo savo teises, jeigu jos pažeistos, ginti kitais įstatyme nustatytais būdais – prašyti atitinkamai sumažinti automobilio pirkimo kainą, reikalauti iš pardavėjos neatlygintinai per protingą terminą pašalinti daikto trūkumus arba pati imtis iniciatyvos suremontuoti automobilį bet kuriame kitame „Nissan“ įgaliotame autoservise ir reikalauti iš pardavėjos kompensuoti patirtas remonto išlaidas. Pirmą, ieškovė nagrinėjamoje situacijoje turėjo teisę, bet neprivalėjo pasinaudoti nurodytais teisių gynimo būdais. Minėta (nutarties 63 punktas), kad įstatyme nebuvo įtvirtintas vartotojo teisių gynimo būdų pasirinkimo eliškasumas ir vartotojas buvo laisvas pasirinkti vieną iš [CK 6.363 straipsnio](#) 7 ir 8 dalyse įtvirtintų teisių gynimo būdų, išskyrus atvejus, kai daikto trūkumas kvalifikuojamas kaip mažareikšmis. Antra, 2017 m. rugpjūčio 4 d. sutartimi ieškovė nusipirko automobilį su pardavėjos taikoma kokybės garantija, todėl atsakovės reikalavimas, kad vartotoja pasirinktų pardavėjai palankesnius pažeistų teisių gynimo būdus, neatitinka ne tik įstatymo reikalavimų, bet ir šalių sudarytos sutarties bei joje įtvirtintų ieškovės (vartotojos) lūkesčių.
73. Apibendrinama išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškovė turėjo teisę nutraukti sutartį ir pareikalauti grąžinti iš atsakovės visą už naują automobilį sumokėtą kainą ([CK 6.363 straipsnio](#) 7 dalies 4 punktas, 8 dalis), todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai patenkinio ieškinį ir priteisė ieškovei iš atsakovės automobilio kainą – 25 300 Eur.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

74. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais motyvais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjimą ir eksperto išvados vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas ir dėl jų taikymo nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, be pagrindo netaikė materialiosios teisės normų, reglamentuojančių vieną iš pirkėjo (vartotojo) pažeistų teisių gynbos būdų – vienašališką sutarties nutraukimą ir reikalavimą grąžinti už daiktą sumokėtą kainą, todėl priėmė neteisėtą ir nepagrįstą sprendimą ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 ir 2 punktai). Todėl apeliacinės instancijos teismo sprendimas naikintinas ir paliktinas galioti pirmosios instancijos teismo sprendimas ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas).
75. Patenkinus ieškovės kasacinį skundą, jai iš atsakovės priteistinas jos patirtų apeliacinės instancijos teisme 500 Eur išlaidų už advokato pagalbą atlyginimas.
76. Ieškovei iš atsakovės priteistinas jos patirtų kasaciniame teisme bylinėjimosi išlaidų atlyginimas: 569,25 Eur žyminio mokesčio ir 1000 Eur išlaidų už advokato pagalbą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panaikinti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 13 d. sprendimą ir palikti galioti Kauno apylinkės teismo 2020 m. lapkričio 9 d. sprendimą.

Priteisti ieškovei U. T. (a. k. *duomenys neskelbtini*) iš atsakovės UAB „Fakto“ autocentro (į. k. 126200938) 500 (penkis šimtus) Eur už advokato pagalbą apeliacinės instancijos teisme.

Priteisti ieškovei U. T. (a. k. *duomenys neskelbtini*) iš atsakovės UAB „Fakto“ autocentro (į. k. 126200938) 569,25 Eur (penkis šimtus šešiasdešimt devynis Eur 25 ct) žyminio mokesčio už kasacinį skundą ir 1000 (vieną tūkstantį) Eur už advokato pagalbą kasaciniame teisme.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Artūras Driukas

Gediminas Sagatys

Egidija Tamošiūnienė